

Filosoffen og lingvisten Noam Chomsky, der i dag er professor i lingvistik ved Massachusetts Institute of Technology (MIT), skrev i 1988 værket »Manufacturing Consent« sammen med Edward Herman. Her ses han ved en manifestation i Toronto, Canada, i 2011.

© Andrew Rusk

kommer gang i væksten. Hvordan gavner en sådan vækst din arbejdsgiver Danske Bank?

Hvordan hænger uhæmmet forbrug og økonomisk vækst sammen med økologisk bæredygtighed? Kan der være en modsætning?

Men Steen, risikerer vi ikke, at al den fokus på forbrug og økonomisk vækst stimulerer materialisme og grådighed og fører til mere og mere risikabel finansspekulation, som vi så i eksempelvis i USA i 2008? Kan det mon lede til hele økonomiers sammenbrud som i Sydøstasien i 1997, i Argentina i 1999, på Island i 2008 og Grækenland i 2009?

Kan det kaste millioner af mennesker ud i arbejdsløshed? Kan sådan et sammenbrud af økonomien have som konsekvens, at velfærdsstater bliver afmonteret, når lande bliver sat under administration af IMF? Altså, at folk mister retten til sygesikring, skolegang og pension?

At være kritisk overfor Steen Bocian medfører måske, at han ikke vil deltage i den næste nyhedsudsendelse. Det er en bet for mediet, for han er så god på skærmen og formulerer sig så tydeligt og klart.

Så skal der bruges tid og ressourcer på at finde en ny aktieanalytiker, der er ligeså jovial. Det var så nemt lige at ringe til ham, for han stillede altid op og vidste altid, hvad det drejede sig om.

FRYGT FOR REPRESSALIER

Personer, organisationer, virksomheder, ministerier og andre instanser, der truer, intimiderer, kritiserer og bagvasker journalister og mediehusene udgør et vigtigt filter for, om en historie kommer frem.

Et glimrende eksempel var dokumentarfilmen »Mislyd i Operaen« fra 2007 om granitten, der blev brugt til det dengang nyopførte operahus på Holmen i København.

Bygherren på projektet, landets største virksomhed A.P. Møller, havde fået granitten fra et kinesisk stenbrud, hvor der ikke blev gjort det store ud af arbejderens sikkerhed og sundhed.

Faktisk stod det så slem til, at de fik såkaldte stenlunger – en lungesygdom, de fik af at indånde granitstøv, og som de døde af i stort tal.

Historien spiller på kontrasten mellem høj-

kulturnydende gallaklædte operagæster i et lille rigt land, der skrider henover den granit, som koster underbetalte kinesiske arbejdere deres liv.

Filmen er af høj journalistisk standard og illustrerer i en nøddeskal globaliseringens centrale problematik.

En brevkorrespondance mellem to mennesker, relativt højt placeret i samfundshierarkiet, fik dog sat en stopper for, at filmen blev vist til den brede befolkning i den bedste sendetid. Det var ellers planen ifølge TV2's programoversigt.

Få dage før, filmen skulle have været vist, modtog TV2's daværende direktør Anders Kronborg en skrivelse fra A.P. Møller-fonden, hvori det fremgår, at fonden tager afstand fra de journalistiske metoder, filmen gør brug af. Filmen tages af programmet.

En regulær hær af Forsvarsministeriets spindoktorer arbejdede på højtryk.

Det satte Anders Kronborg i en lidt penibel situation, for hvordan skulle han forklare sit overgreb på den fjerde statsmagt og demokratiets vagthund?

I erkendelse af, at det bedste forsvar er angreb, rettede han nogle ubehagelige beskyldninger mod journalisterne bag programmet og deres faglige integritet, vel at mærke nogle af landets dygtigste journalister, der flere gange har vundet de fornemmeste journalistiske hædersbevisninger.

De havde ikke gjort deres arbejde godt nok, der var ikke dokumentation for programmets påstande og så videre. Ved at gå efter landets rigeste og mest magtfulde mand Mærsk McKiney-Møller havde den frie presse overskredet sit mandat.

Kun Ekstra Bladets læsere, samt særligt engagerede borgere, der havde fulgt med i debatten og vidste, at avisen bragte filmen på sin

hjemmeside, kunne logge ind og danne sig sit eget indtryk. Resten af befolkningen fik ikke den mulighed.

Filteret »frygt for repressalier« fungerer på den måde, at branchens medlemmer ser, hvordan det går andre journalister, der gør det, de er uddannede til, lever op til deres ansvar og afdækker magtmisbrug i samfundet.

Reaktionerne på for eksempel *Den hemmelige krig* har en præventiv effekt. Modtagelsen af denne dokumentarfilm, der blev vist på DR i 2006, siger meget om journalistikkens vilkår.

DEN IDEOLOGISKE DOMINANS I PRAKSIS

Filmen handlede om, hvordan danske jægersoldater overgav tilfangetagne afghanere i amerikanernes varetægt på en base i Kandahar, hvor de blev udsat for tortur, samt daværende statsminister Anders Fogh Rasmussens afgivelse af urigtige oplysninger til Folketinget i den forbindelse.

For at undgå de potentielt alvorlige politiske konsekvenser – ifølge en juræksper i filmen er der grundlag for en rigsretssag mod statsministeren – rettede Anders Fogh Rasmussen et frontalt angreb mod Danmarks Radio i et forsøg på at aflede opmærksomheden.

En regulær hær af Forsvarsministeriets spindoktorer arbejdede desuden på højtryk for at finde den mindste faktuelle fejl i filmen, der så kunne bruges til at miskreditere den over en bred kam og lede opmærksomheden bort fra de veldokumenterede menneskerettighedsbrud.

Et interessant aspekt ved *Den hemmelige krig* var, at pressen i høj grad selv bidrog til »frygt for repressalier«-filterets effektivitet: For at få tiltrængt opmærksomhed omkring deres nystartede avis, indledte Nyhedsavisens redaktører David Trads og Simon Andersen i symbiose med landets absolutte magtelite i form af statsministeren og forsvarsministeren plus deres talrige presserådgivere en kampagne mod journalisterne bag filmen.

Denne historie klarede sig – i modsætning til operahus-historien – igennem propaganda-modellen, men med dybe ridser i lakken.

Det opslidende sagsforløb – statsministerens gentagne uspecificerede trusler og be-

skyldninger og Nyhedsavisens stort anlagte kampagne, der miskrediterede journalisterne, samt DR som institution – gør, at den frie presse ikke trives.

Tværtimod har sagsforløbet en afskrækkende virkning for journalister overalt i branchen.

Næste gang en journalist eller en medieorganisation vil bringe en lignende historie, som er kritisk over for landets magthavere og prøver at leve op til journalistikkens idealer om at være demokratiets vagthund og den fjerde statsmagt, er det med dette hændelsesforløb i baghovedet.

Det forøger risikoen for, at historien ikke kommer længere end til redaktionsmødet, hvis repressalier i form af, at der offentligt sættes spørgsmålstegn ved journalisters integritet, motivation og sindelag må medregnes som en risiko.

Odds'ene for at klare en konfrontation mod femten velbetalte spindoktorer, der ikke laver andet end at prøve at underminere journalistens arbejde i månedsvis, er små.

Det bør ikke være nogen journalisters primære motivation, men David Trads og Simon Andersen er mennesker, der sætter personlige ambitioner og karrierer, der i dette tilfælde var tæt forbundet med Nyhedsavisens promovning og overlevelse, højere, end at sandheden om danske soldaters udlevering af afghanske fanger til tortur kommer til offentlighedens kendskab.

De er med til at fjerne journalisters incitament til og muligheder for at forfølge lignende historier i fremtiden og er dermed indirekte ansvarlige for, at den form for magtmisbrug kan gentage sig. Deres handlinger er til skade for fremtidige potentielle ofre for tortur og anden magtmisbrug.

De skader desuden befolkningens mulighed for at få indsigt i, hvad Danmarks »aktivistiske« udenrigspolitik indebærer.

Det samme gælder Forsvarsministeriets daværende presserådgiver Jacob Winther. Ved at manipulere og skabe usikkerhed om filmens oplysninger var han med til at føre befolkningen bag lyset og forhindre, at de ansvarlige blev stillet til ansvar.

For at føje spot til skade var Jacob Winthers løn betalt af skatteyderne. Den udgjorde i 2008 1.005.973 kroner.